
Monitorace mozkové oxygenace v neurointenzivní péči

Roman Gál

**Klinika anesteziologie,
resuscitace a intenzivní
medicíny**

FN Brno - Bohunice

Multimodální monitorace

Obecně tři oblasti

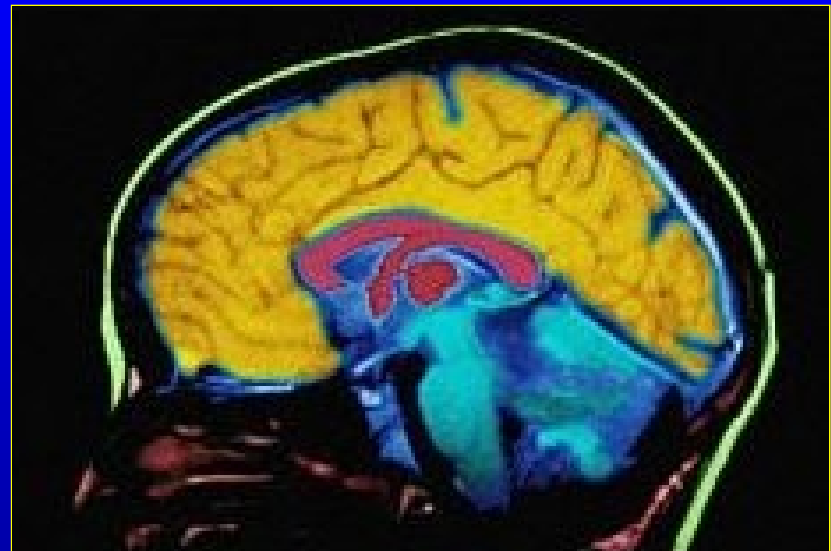
- monitorování průtoku krve mozem (CBF)
- mozkové oxygenace (PtiO₂)
- mozkového metabolismu

Patofyziologie - primární poranění

KCP, SAK...

následná neurointenzivní péče zaměřena na
minimalizaci další progresse poškození
sekundárního poranění

Sekundární poranění mozku - ischemie

↓ CBF

- neuronální dysfunkce
- strukturální poškození neuronů

– celková

– fokální

- různá příčina
- patofyziologie
- lokalizace

edém mozku

Ischemická kaskáda

---

energetický kolaps

poškození membrán

presynaptické uvolnění neurotransmiterů

- **excitatorní aminokyseliny (glutamát)**
- **influx Na a Ca do buňky**
- **aktivace fosfolipázy - hydrolýza membrán**
- **poškození cytoskeletárních struktur**
- **uvolnění mastných kyselin - volné radikály**

smrt buňky

apoptóza

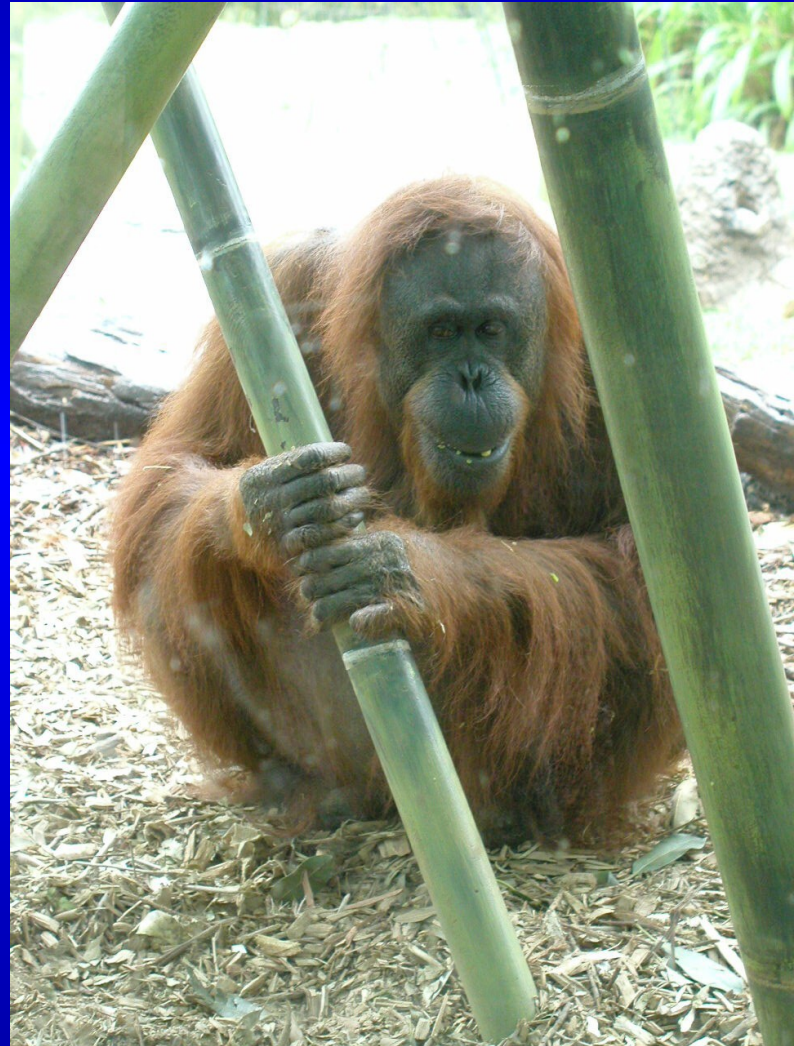
Průtok krve mozkem - CBF

mozek zaujímá asi 2%
celkové tělesné hmotnosti

15-20% srdečního výdeje
CBF 50ml/100g/min

ischemický práh
–20ml/100g/min

irreverzibilní změny
–8ml/100g/min

Multimodální monitorace

- ICP
- CPP
- SvjO₂ – globální stav
- p_{ti}O₂ – lokální stav mozkové tkáně

Jugulární oxymetrie – SvjO₂

Měří saturaci kyslíkem ve venózní krvi odtékající z mozku jako indikátor extrakce kyslíku mozkovou tkání

Fickova rovnice

$$\text{CMRO}_2 = \text{DajO}_2 \times \text{CBF}$$

$$\text{SvjO}_2 \dots \text{CBF} / \text{CMRO}_2$$

norma

$\text{SvjO}_2 \dots 55 - 75\%$

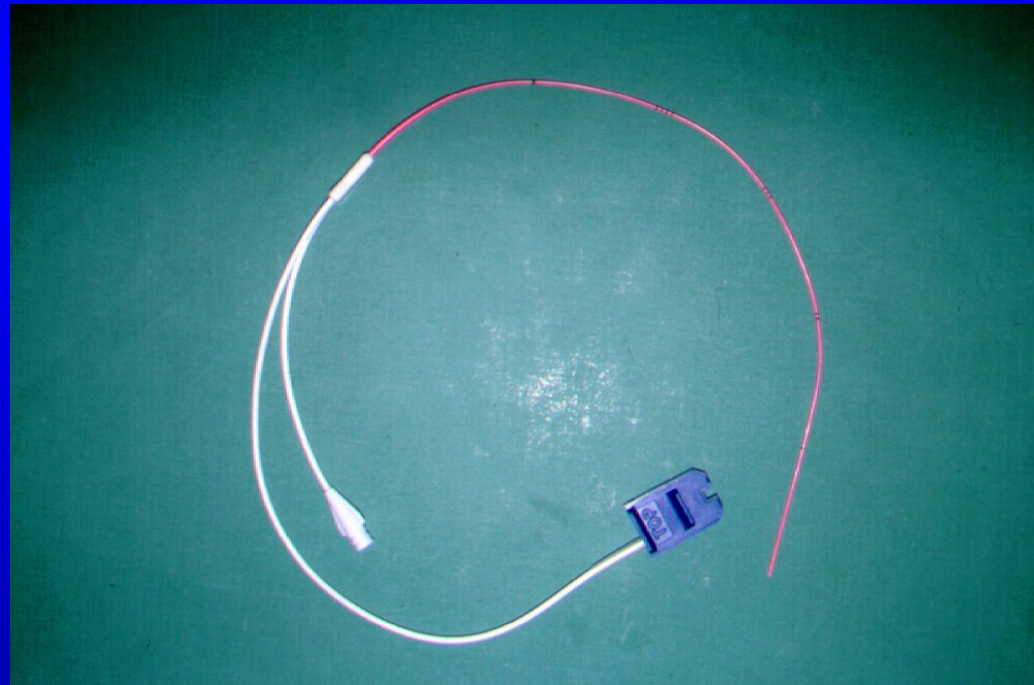
- **ischémie** $\text{SvjO}_2 \dots < 55\%$
- **hyperémie** $\text{SvjO}_2 \dots > 75\%$

obě hodnoty jsou spojeny s vyšší mortalitou a horším neurologickým výsledkem léčby u pacientů s těžkým KCP

Kanylace jugulárního bulbu

- katétr s fibrooptickým vláknem
  - 4F, fy Edwards Lifesciences

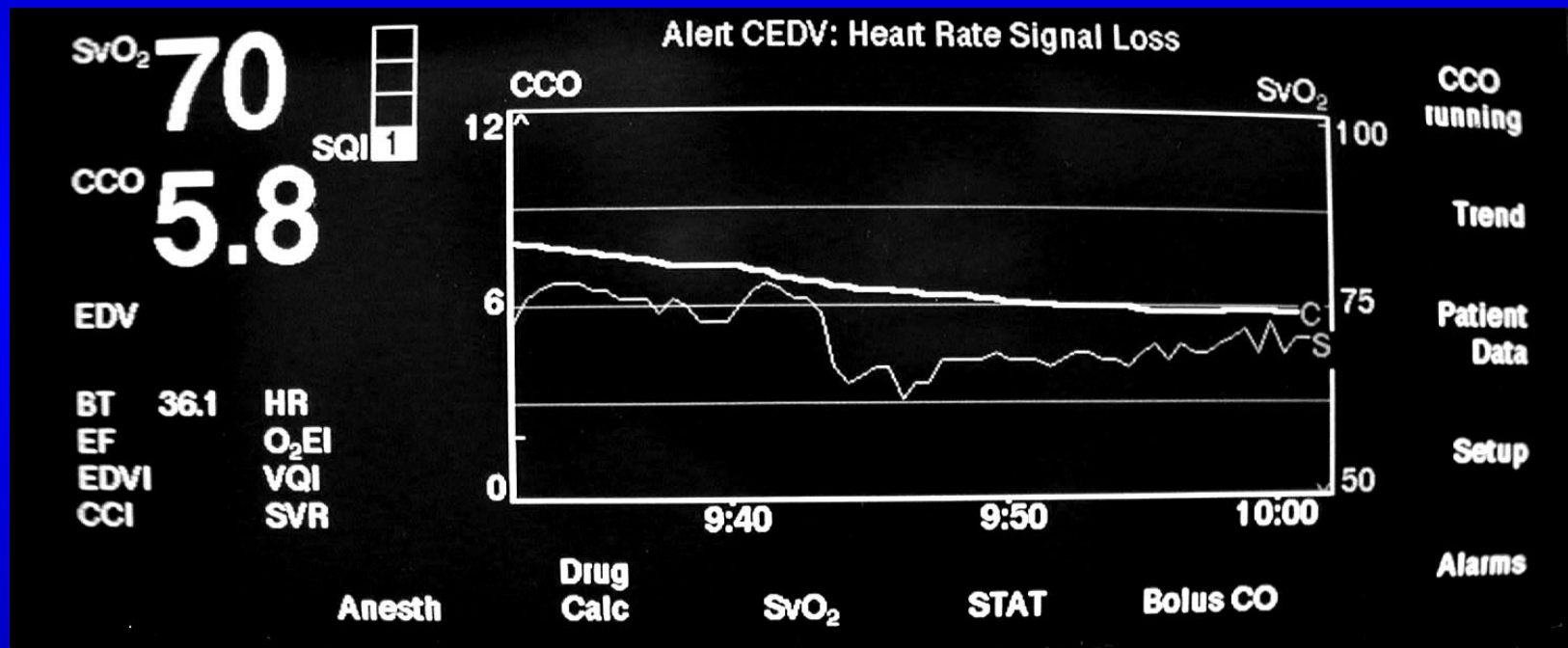
Kanylace jugulárního bulbu

- pravostranná jugulární vena
- úroveň C1/2

Boční RTG hlavy
s katétrem in situ

Monitorace SvjO₂

Jugulární oxymetrie – SvjO₂

- informace o globální situaci v mozku a nemusí zohledňovat situaci v patologických ložiscích
- časté problémy technického rázu
- nelze odlišit ani stranové rozdíly mezi hemisférami

potřeba monitorace lokální situace mozkové tkáně

Technický princip měření $P_{ti}O_2$

Dva typy senzorů

– **System Licox**

polarografická Clarkova elektroda

roztok kaliumchloridu + katoda+ anoda (stříbrné vlákno)

- kyslík proniká do roztoku a reakcí s anodou uvolňuje elektrony
- úroveň elektrického proudu koresponduje s koncentrací kyslíku

Licox

Technický princip měření $P_{ti}O_2$

Senzor Neurotrend

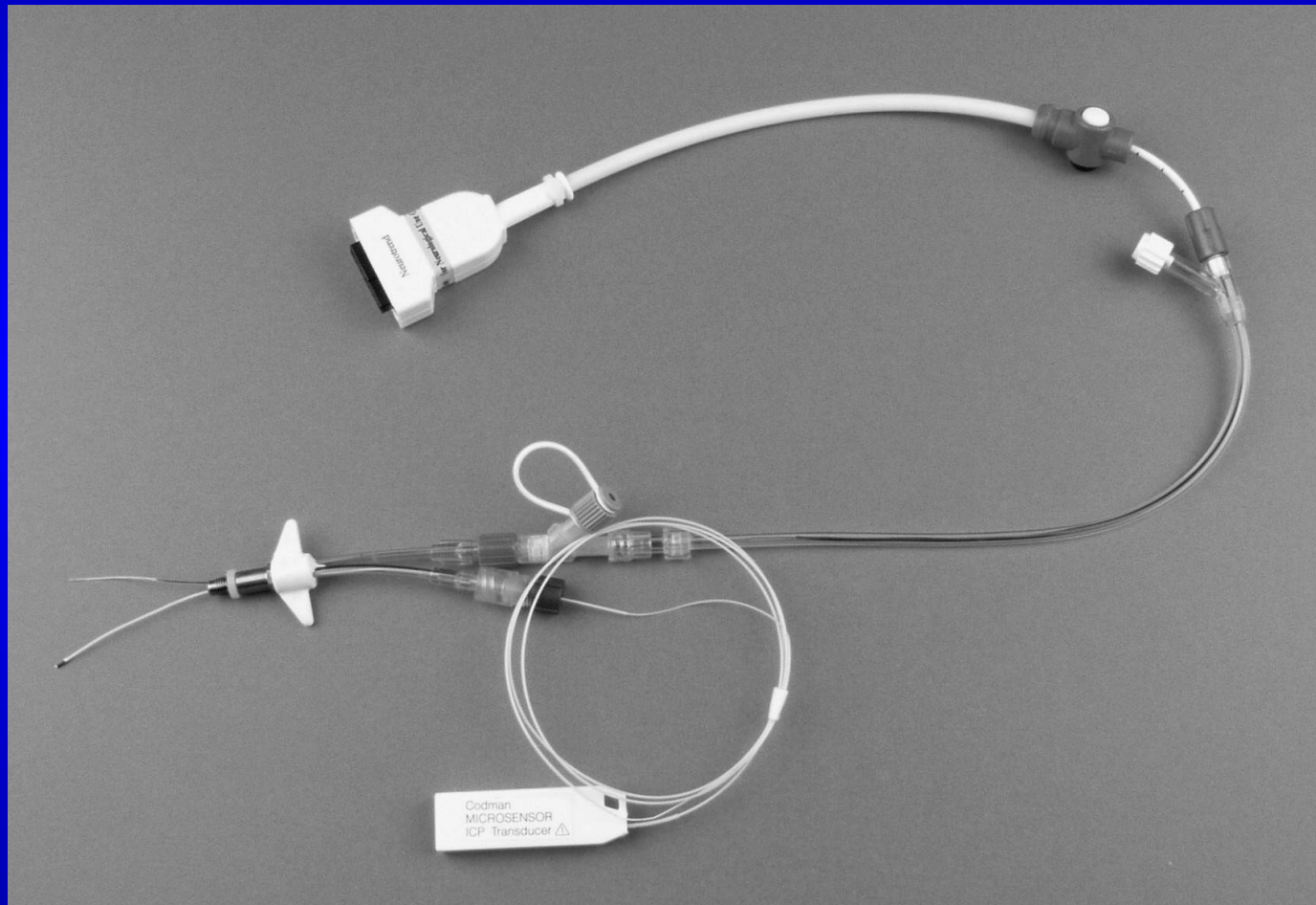
fibrooptické vlákno
spektrofotometrie

oba systémy

- měří lokální teplotu mozku
- umožňují současnou aplikaci ICP čidla do jednoho trepanačního otvoru

Neurotrend

Interpretace naměřených hodnot

Co měříme?

pO_2 – hodnoty parciálního tlaku ve tkáni

nejasný vztah mezi intra a extrabuněčnou hodnotou

– dále mezi hodnotou pO_2 na venózním a arteriálním konci kapiláry

Předpokládá se, že měřené hodnoty jsou adekvátní pO_2 na konci kapiláry

pO_2 je indikátorem poměru mezi dodávkou kyslíku a metabolismem

Normální hodnoty $P_{ti}O_2$

20- 45 mmHg

ischemický práh 19-23 mmHg

- měřeno čidlem Paratrend

měření čidlem Licox vykazuje hodnoty až o
10mmHg nižší

- ischemický práh 5-10 mmHg

(Valadka)

Obecně – **nízká hodnota koresponduje s hypoxií**

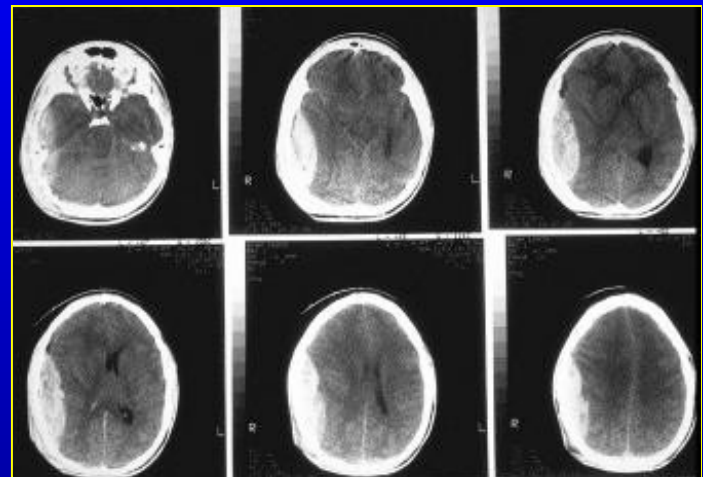
Tab.1. Přehled prvních prací, které vedly ke stanovení rozpětí normálních hodnot $p_{bt}O_2$				
	Normální hodnoty, mmHg			
Pes, experiment, pokles CPP	28 ±7			Maas, Acta neurochir 1993 (1)
Člověk, operace tumoru mozku	48±13			Meixenberger , Acta neurochir 1993 (2)
Kočka, experiment na mozku	42±09			Zauner et al., Neurosurgery 1995 (3)
Člověk, ischemie	37±12			Hoffman, Neurol res 1996 (4)
Člověk, trauma	30±13			van Sabrink, Neurosurgery 1996 (5)
	(GOS) Good outcome mmHg		(GOS) Poor outcome mmHg	
20 pacientů, trauma	36± 6		18± 8	Zauner et al., Neurol res 1997 (6)
	(GOS) Good outcome mmHg	(GOS) Moderate/severe disability mmHg	(GOS) Death/vegetative state mmHg	
24 pacientů, trauma	>35	26-35	≤ 25	Zauner et al., Neurosurgery 1997 (7)
60 pacientů, trauma	39± 4	31± 5	19± 8	Zauner et al., Neurol. Res 1998 (8)

Klinické použití

---

monitorace následků ischemického poškození mozkové tkáně (sekundárního poranění)

- **kraniocerebrální poranění**
- **indikace shodná s měřením ICP**
- **subarachnoidální krvácení**

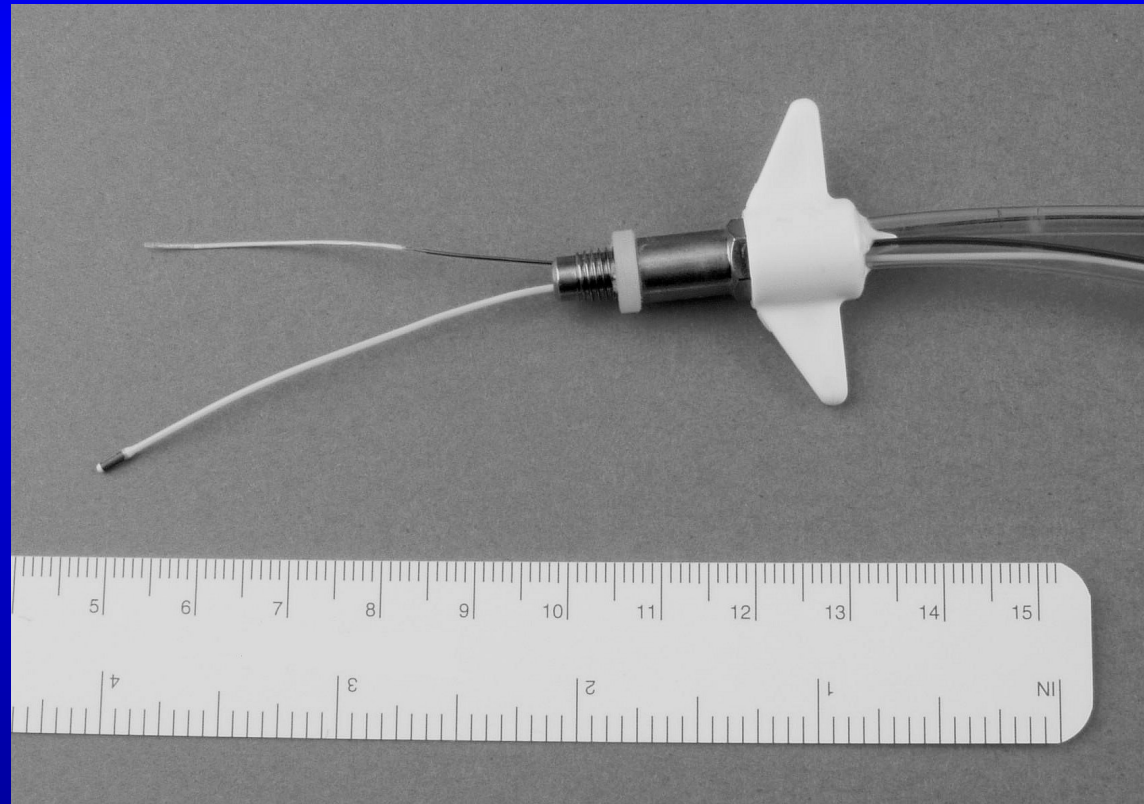

Způsob zavedení čidla

---

analogický jako u ICP

-všechna čidla obsáhne jeden fixační šroub

Umístění čidla

---

bílá hmota mozková

- **test správného zavedení a funkčnosti**
- **zvýšení FiO_2 ve ventilované směsi**
- **správně pracující čidlo reaguje nárůstem hodnot tkáňového kyslíku**

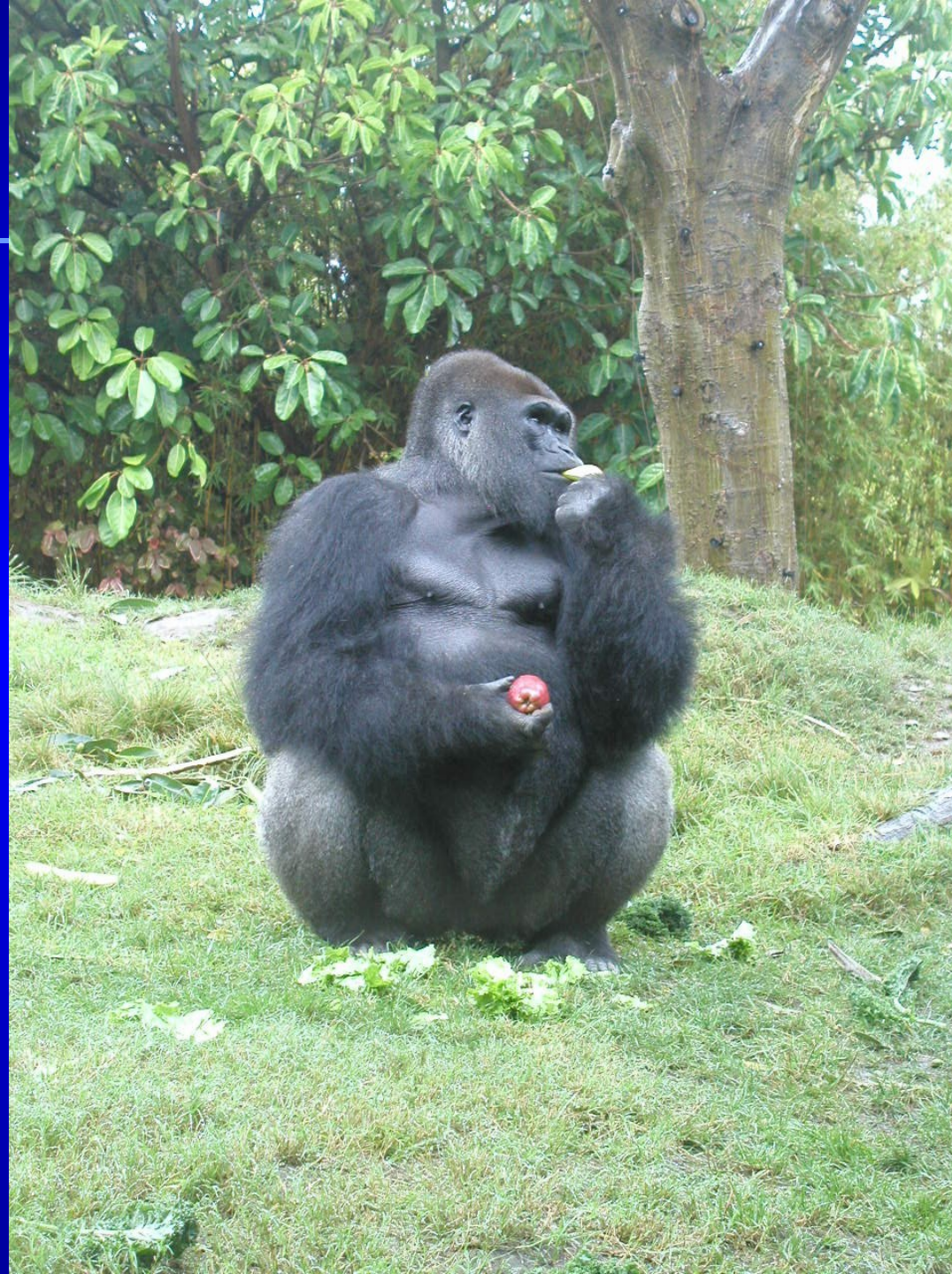
Umístění čidla

---

1. patologické ložisko

2. penumbra

3. zdravá tkáň

Patologické ložisko

- kontuze, ischemie, hemoragie
  - hodnoty P_{tiO_2} nízké a terapeuticky je nelze ovlivnit (oblast primárního poranění)
- terapeutická opatření mohou způsobit přehnanou dodávku kyslíku do okolní zdravé tkáně
- **nejméně přínosné**

Penumbra

- okolní poškozená oblast s dosud vitální mozkovou tkání
- je největší riziko sekundárních ischemických změn
- místo ideální, avšak obtížná lokalizace
  - dle CT nález

Měření $P_{ti}O_2$ ve zdravé tkáni

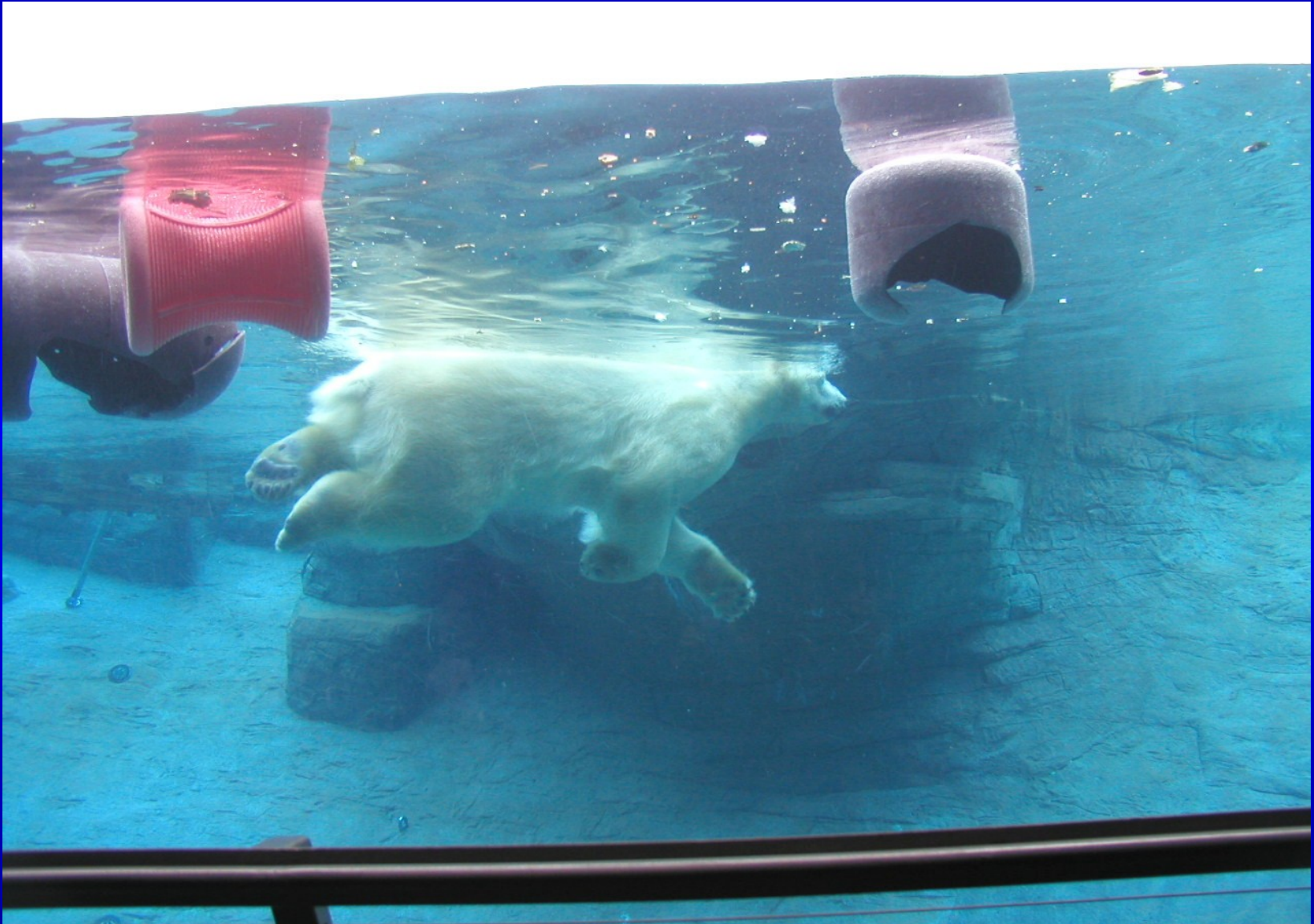
- při jednostranném poškození se čidlo zavede do nepoškozené hemisféry

získané hodnoty nemusí korelovat s obvyklými terapeutickými postupy

- hodnota nízká i při ICP v normě
  - ICP zvýšeném
  - poklesu CPP pod 60 mmHg
- při zvýšení CPP dochází k nárůstu $P_{ti}O_2$
- může časně detekovat inzult ve zdravé tkáni
  - měření je citlivější a přesnější než ICP a $SvjO_2$

Kiening 1996

Faktory ovlivňující $P_{ti}O_2$

Hypoxie

Nejčastější příčina poklesu $P_{ti}O_2$ a vyžaduje okamžitá opatření

CPP

- pokles MAP
a následně CPP
pod 60 mmHg
způsobí snížení P_{tiO_2}
- zvýšení CPP vede
nárůstu P_{tiO_2}

Hypokapnie

**Hyperventilace vede k poklesu $P_{ti}O_2$
i za normálných hodnot $S_{vj}O_2$**

**- podpora teorie o nežádoucím vlivu hyperventilace
u pacientů s KCP**

Zauner 1997

CBF

Dobrá korelace u mozkových traumat při xenonovém CT

CBF pod 18ml/100g/min spojeno s poklesem PtiO₂ pod 26 mmHg

Menzel 1999

Hyperoxie

Zvýšením FiO_2 lze zvýšit hodnotu $PtiO_2$
- nejasné zda-li působí neuroprotektivně

USA, říjen 2004, San Diego - ZOO

Nízké hodnoty $P_{ti}O_2$ (pod 20 mmHg)

---

zvýšená spotřeba kyslíku

zvýšený nitrolební tlak (manitol, komorová drenáž,
sedace, dekomprese)

bolest (analgetika)

třes (meperidine, chlorpromazin, relaxace)

neklid (sedativa)

křeče (benzodiazepiny, antikonvulsiva)

teplota (acetaminophen, nesteroidní antiflogistika,
fyzikální chlazení)

Nízké hodnoty $P_{ti}O_2$ (pod 20 mmHg)

---

nízká dodávka kyslíku

hypotenze (volumoterapie, noradrenalin)

hypovolemie (volumoterapie)

anemie (transfúze erytrocytárních koncentrátů)

hypoxie (zvýšení FiO_2 , zvýšení hodnoty PEEP)

Vysoké hodnoty $P_{ti}O_2$ (nad 50 mmHg)

---

snížená spotřeba kyslíku

**sedativa, anestezie, relaxace (snížení dávek,
terapie není nutná)**

zvýšená dodávka kyslíku

hyperemie mozku (hyperventilace)

hypotermie (návrat k normotermii)

Závěr

- **nedostatečné zásobování mozkové tkáně kyslíkem je hlavní příčinou rozvoje sekundárního poškození mozku**
- **monitorování P_{tiO_2} se stává součástí běžné klinické praxe**
- **získaná data slouží k volbě terapeutických opatření**
- **konečným efektem je zlepšení prognózy pacientů s KCP a SAK (hlavní indikace)**

